

at Grundloven var givet, skulde have stillet sig saaledes over for een af Grundlovens vigtigste Paragraffer. Man maa vistnok sige med Monrad, hvad han ikke blev træt af at gentage under disse Forhandlinger, at enten man synes om denne Paragraf eller ikke, er den en Gang i vor Grundlov, og derfor skal man bøje sig for den og prøve paa loyalt at faa den opfyldt.

Paa Sagens Realitet skal jeg naturligvis ikke komme ind, saa meget mindre, som det jo kun indirekte ligger for. Men jeg kan dog ikke undlade at udtale min Forbavselse over, at en saa kirkelige interesseret Mand som det ærede Medlem for Odense Amts 8de Valgkreds virkelig kan finde, at det er tidssvarende og rationelt og rigtigt, at et Kirkesamfund styres helt af Staten, og særlig naar det ikke har nogen som helst Lejlighed til selv at ordne sine Anliggender, og at dette sker i det sidste Aar af det 19de Aarhundrede. Jeg synes, at det ærede Medlem efter en lang politisk Erfaring maa vide, at saadan som Valgene nu en Gang foregaa — vel andre Steder ligesom her —, er det ikke den Vej, man skal med de inderste og alvorligste Anliggender for ens Trosliv, og han maa vide det lige saa godt som alle vi andre, at det er os pinligt at skulle til at berøre de inderste og alvorligste Livsforhold i en Sal, hvor man kun er kommen af rent politiske Grunde, og hvor man staar med rent politiske Opgaver. Sagen kan ikke være tjent med og ingen af os, paa hvilket religiøst Standpunkt vi end staa, kan være tjent med det, saaledes som det ogsaa er udtalt med Styrke Gang efter Gang fra alle Sider, at det har været dem pinligt, og jo mere det drejer sig om indre alvorlige Sager, desmere pinligt har det været dem. Jeg kan i alt Fald ikke forstaa, at man ikke vil indrømme, at det ikke bliver det samme, naar man faar en Forsamling, som er valgt udelukkende med kirkelige Ting for Øje, og som vel kan have forskellige Standpunkter, men dog har det til fælles, at den er valgt med det for Øje, at dens Medlemmer aabent slutte sig til den evangelisk-lutherske Kirke her i Landet. Det ærede Medlem taler om, at det er saa umuligt at faa ordnet, hvad de skulle beskæftige sig med og have Indflydelse paa og hvad ikke, at komme paa det rene med, hvilke de indre Anliggender ere, hvilke de blandede og hvilke de rent ydre. Men jo mere man gør dette Organ, denne Repræsentation, til blot raadgivende, jo mere man resignerer og nøjes med en blot raadgivende Forsamling, desto mere falder dette

vanskelige Spørgsmaal bort. Jeg indrømmer, at det er et vanskeligt Spørgsmaal, hvad man skal kalde det indre og hvad ikke, men det falder bort, naar man gør Institutionen til en blot raadgivende. Det bliver jo faktisk ikke fra Rigsdagen, der gaar nogen Magt, Myndighed og Indflydelse, det bliver fra Kultusministeren. Den Indflydelse, han nu faktisk har, kommer han til at overlade til en Forsamling af kirkelig sindede Mænd. Nu kan han spørge Gejstligheden, om han vil, men han kan ogsaa lade det være, om han vil, men naar det ordnes efter Forslaget, skal han ikke blot spørge Gejstligheden, men Lægmand, som Menigheden selv har valgt. Det forekommer mig, at det er noget demokratisk, som man fra et Lægmandssynspunkt, fra et demokratisk Synspunkt vanskelig kan have noget imod. Det, som det ærede Medlem er bange for, er jo ogsaa nok mest det, at den paagældende Forsamling skal faa for megen moralsk Autoritet, mere, end han mener, at Rigsdagen kan have eller har, og at den skal benytte denne moralske Autoritet saaledes, at Majoriteten udøver et Tryk paa Minoriteten. Jeg indrømmede i Gaar, at det kunde der have været Fare for tidligere, men jeg tror, at de Herrer, der have fulgt vor Udvikling i de sidste 50 Aar, ville forstaa, at denne Fare nu ikke er saa stor, som den var omkring 1850. Der er nu en ganske anderledes Vaagen over Minoriteternes Ret og over Trofriheden i dens yderste Konsekvens, end der var den Gang, og den saakaldte højkirkelige Side af Præstestanden har ganske betydelig tabt i Indflydelse, Vægt og Stemme, imod hvad den sad inde med den Gang. Jeg tror, at navnlig det ærede Medlem, som staar den grundtvigske Retning nærmest, kan være ganske særlig tryg. Jeg har lagt Mærke til, at hvorledes man end sammensætter de Forsamlinger, som vi nu have ad frivillig Vej, om der end er nok saa mange højkirkelige og Indremissionsmænd deri, ender det dog med, at det er den grundtvigske Retnings Mænd, som tage Tøten og gennemføre deres Teorier. Det er til Ære for dem, men det kan dog ogsaa være et Vidnesbyrd om, at de ikke længer have behov at ængstes for, at den særlige Livsanskuelse, som de have gjort gældende, skal blive undertrykket og fortrængt, naar de komme i Selskab med andre. Jeg tror, at de kunne være trygge i saa Henseende, og jeg føler mig overbevist om, at det vil være til største Gavn ogsaa for de andre Retninger.